

SAMOBORSKI LIST

Ljetovališni vjesnik.

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.

Pretpлата na cijelu godinu stoji K 4.—, na po godinu 2 K, na četvrt godine 1 K. S poštom ili s dostavom u kuću 48 fl. na godinu više. U Americu K 1-40 na godinu više. Pojedini broj stoji 20 flira.

Vlasnik i odgovorni urednik: M Klešćić.

Uprava nalazi se na Trgu Leopolda Salvatora br. 18.

Oglase prima uprava, a plaća se za petiti rodak u redakcijskom dijelu po 20 fl. u oglasnom 10 fl. Za oglase, koji se više puta izvršuju, daje se znatan popust. Novci i rukopisi šalju se uredništvu „Samoborskog lista“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

God II.

U Samoboru, 1. lipnja 1905.

Br. 11.

Samobor kao klimatičko lječilište.*)

Samobor leži polovicom u Savskoj dolini, polovicom na ograncima Okičke gore, koja se prema savskoj dolini postepeno spušta, te je na trgu 161 m. visoko iznad površine morske. Sa sjeveroistoka sasma je otvoren prema prostranoj dolini Save, a sa jugozapada zaklanjaju ga brda, koja se tik u samo mjesto dosta naglo dižu i postepeno rastu prema svojem najvišem vrhuncu Plješivici. Od Plješivice do Samobora prosijeca ovo gorje duboka i uska dolina potoka Gradne Rudarska draga sa strmim stijenama, te se gotovo neopazice spušta prema savskoj dolini. Gradna je hladni i brzi gorski potok a u Dragi imade bezbroj hladnih izvora. Neka mjesta Drage kroz cijeli su dan zaštićena od sunčane žege, dok su joj ostala mjesta izvrnuta tek po nekoliko sati kroz dan. Gorsko zaledje Samobora svekoliko je ošumljeno bjelogoricom a počinju se opažati i znameniti uspjesi u sadjenju crnogorice.

Samobor je po tom zaštićen od toplih južnih vjetrova, a otvoren sjevernim u koliko to dozvoljava gorje u Zagorju i Zagrebačka gora.

Rudarska draga je po svojem položaju i po svojim svojstvima neka vrsta rezervoara ohladjenog zraka, te odavle postoji neprestana izmjena zraka i hladne struje prema Samoboru.

Sve ovo što smo gore naveli jesu momenti, koji znamenito uplivaju na odnošaje zračne topline u Samoboru. Tako je razlika topline u nekim razdobljima dana, usporedivši je sa toplinom u Zagrebu, upravo

* Vidi br. 3, 4, 5, i 6 „Samob. lista“ Ur.

nevjerojatna. Najveće lokalne razlike u toplini kroz dan opažamo na glavnom trgu, gdje u ljetnim mjesecima vlada kadšto o podne upravo zagrebačka žege, dok se pod večer približuje toplina opažanjima na Sljemenu. Naravski, da su ove lokalne razlike znamenito manje na mjestima, koja su manje izložena izravnim sunčanim zrakama, koje leže više i u kojima postoji živahnija izmjena toploga i mrzloga zraka kao što u Rudarskoj dragi, u Aninu perivoju i na Stražniku. Ova mjesta i jesu mjerodavna po Samobor za njegov razvitak kao klimatičko lječilište, te bi se na ovim mjestima kroz ljetne mjesece morala bilježiti temperatura svaki sat i onda bismo imali jasni i sigurni dokaz o izvanredno povoljnim odnošajima Samobora i okolice u ljetnoj vrućini, gdje je boravak upravo prava blagodan.

Prema trogodišnjem opažanju poprečna toplina u mjesecu svibnju bila je u 7 sati u jutro 13.5, u 2 sata po podne 21.1, a u 7 sati na večer 13.6. Mjesec svibanj dosta je promjenljiv; nakon izvanredno ugodnoga dana nastupa obično dosta hladna večer. Značajno je, da su večeri u mjesecu svibnju u Aninu perivoju začudo mirne i blage. U mjesecu lipnju iznosila je poprečna toplina u 7 sati u jutro 16.8, u 2 sata po podne 23.8, a na večer 17.5. Najniža temperatura u ovom mjesecu bila je u tri godine 12.8, a najviša 26.0. U ovom mjesecu su klimatičke prilike izvanredno povoljne. U okolici Samobora nalazi se preko dana prekrasna hladovina sa najugodnijim temperaturama, dok pod večer nastupa u samom mjestu preugodno padanje vrućine uslijed zračne struje, koja dolazi iz Rudarske drage uz potok Gradnu. U mjesecu srpnju poprečna je bila toplina u 7 sati u jutro 17.8,

o podne 25.5 i na večer 16.6. Vrućina i ljetna žege dosta je osjetljiva u samom mjestu, dok se u Rudarskoj dragi i Aninu perivoju gotovo niti ne čuti. Večeri su izvanredno ugodne, te hladna struja pod večer, koja je u mjesecu lipnju tu i tamo moguće bila i preoštra, u srpnju pruža upravo blažene časove užitka. U mjesecu kolovozu bila je poprečna toplina u jutro 16.8, o podne 24.1, na večer 17.5. Kolovoz jest najmirniji i najstalniji mjesec, te se za svaki dan može sa velikom sigurnosti proreći vrijeme. Vrućina nešto popušta prema mjesecu srpnju, a oborine i nevrjeme prava su rijetkost. Ovaj mjesec bio bi u našoj sezoni najidealniji, kad bi se više mara posvetilo poljevanju ulica. U rujnu iznosila je toplina u jutro 14.1, o podne 19.0, a pod večer 15.2. Mogli smo opaziti, da mnogi stranci upravo ovaj mjesec odabiru za boravak u Samoboru, čemu će po svoj prilici biti razlog u tomu, što su dnevne razlike u temperaturi najmanje. Niti imade velike pripeke, niti hladnih večeri, a opet je toplina takova, da se može i na otvorenom kupati.

Prema ovom vidimo, da se prilike u toplini, ako ih isporidimo s onim u Zagrebu nalaze po sredini između opažanja na zagrebačkom opservatoriju i onima na Sljemenu.

U najbližoj blizini centra Samobora nalaze se prekrasne hladovine, koje ublažuju ljetnu žege i pružaju ugodni odmor. Po tom je Samobor kao ljetovalište uopće vanredno prikladan, te nije čudo da godimice privlači sve više gostova. Napose pak moramo spomenuti, da je po svojim prilikama u toplini veoma zgodan za sve kroničke bolesti disala, za slabokrvne, a osobito za sve živčane bolesti.

Kraz u proljetnoj noći.

Sva u svjetlu i u sjaju stajala je Dora zadržana pred visokim zrcalom i puštala, da joj se sve divi.

Bezbroj tetka — među njima iskusne plesne tempipassati-ljepotice — dodjoše nepozvane, da prisustvuju svečanoj opremi u veliki svijet, — da neiskusno dijete bez majke posavjetuju i da mu pomognu. Na razni način hoće, da joj pokažu ljubav i nagnuće, nu kad bi bolje u oči njihove zavirio, opazio bi više zavisti i zlobe.

Zvučni talasi valčika, sjaj svjetla i ljepušasti poručnici uskomešaje misli u maloj glavici njezinoj i ona je zaboravila na sav ostali svijet.

Prva slatka groznica pred plesom tresla je krasnim njezinim bićem. Ona si je utvarala, da je već u predsooblju raja, te je burno i neustrpljivo klicala: Ajdmo brzo — već je skrajnje vrijeme! I okrenu se k sakupljenim tetkama: Pravila na plesu sva su mi poznata! 1. Plesati se mora sa svakim. 2. Prema slabim partijama treba se držati rezervirano i hladno. 3. U izgledu dobre partije treba razviti svu graciju, pa prema potrebi i malo koketirati. Je li pravo? S takvim naukama oteše joj nedužno mišljenje i uliše otrov

proračunanja i koketerije u njezino djetinsko srce. Napokon, nakon što još svaka reče svoju, zaviše brižno Doru, sprovedoše je do kola i ona se sa ocem poveze do željenoga cilja. Ko uzrujana ptičica, neprestano je putem cvrkutala, premda je dobijala samo kratke odgovore. Dvorana bila je već puna, čarobno rasvijetljena. Glazba intonirala je upravo meksikanski valčik „Preko valovlja“, koji djeluje poput mirisa tuberoza. Mnogstvo se nemirno gibalo obasjano sjajnim svjetlom, u dvorani bio je sparni zrak ljetne noći, svakuda se širili razni opojni mirisi. Sve je to opajalo Doru i kad se zanjehala u raskošnom valčiku, činilo joj se, da je u devetom nebu, te joj je besprimjerno blaženstvo obuzelo mlado srce.

Toga ne može nitko pojmiti, tko nije sam doživio; ali jao, kad brzo slijedi trijeznost i s njom spoznaja, da je sav taj sjaj samo utvara a to blaženstvo samo na oko! Kad se jednom dospjelo do te spoznaje, kako li je smiješno i besmisleno ono okretanje i kako li su prazni razgovori na plesu. Da je tko Dori rekao ove misli, smatrala bi ga ludim.

Upravo joj se poklonio mladi neki ljepušasti poručnik sa potpunom elegancijom i zavodljivim smiješkom na usnama. I pruži joj dvije vlačne i

svježe marešalnil-ruže i prekrasni crveni karanfil sa riječima: „Cvijeće moli za milostivi pogled svoje kraljice. Crveni karanfil znači žarku ljubav — znate li to?“ Dora se zacrvni živahno, kimne glavicom u znak potvrde, primi cvijeće i prinese ga k usnama s usklikom: Ah, kako je divno, kako slatko miriši!

Gospojice Doro, vi ste upravo čarobni — nastavi poručnik — ne laskam vam; ali vi ste ovdje u dvorani najljepši! — Bog Amor sam stoji poput odanoga roba uz vas i baca nemilosrdno svoje strijele na nas siromašnu djecu ljudsku. Gadja dobro, a rana boli jako — tako jako!

Položivši ruku na srce, pokazivao je mladi sin Marsa po mogućnosti sjetno, zaljubljeno lice.

U taj je čas zaboravila Dora sve opomene tetki, zaboravila na sve, što si preduzela, vidjela samo njega, a cijelo njezino srce predalo mu se u taj mah s ushitom, premda se baš nije mogao smatrati dobrom partijom. Siromašno dijete nije znalo, da je cijelo držanje njegovo i prevraćanje očima značilo samo „udvaranje“ i držala je njegove riječi kao izraz prave i duboke ljubavi, koja je njezino srce slatko obuzela.

Sat poslije toga sjedjela je u kuticu, zaklonjenom lišćem i cvijećem i prepustila se slatkom

Nedavno je bila riječ u „Samoborskom listu“ o kuhačoj visokoj školi, o jednoj vrsti kuhače akademije, što bi se imala da prisloni uz kemijski laboratorij. To je dakako bilo sve izrečeno tek — u humoru, a meni ćete g. uredniče, dopustiti, da se dotaknem sasvim ozbiljno kuhače niže škole, što bi se imala da prisloni uz pučku školu ili možda uz opetovnice.

Ovo je pitanje naime takodjer izbilo na javu i o njem bi se imao doskora stvoriti neki stvarni zaključak. Da je za buduću domačicu racionalno i savjesno vođenje kućanstva od najveće nužde, o tom su danas svi misaoni ljudi na čistu. Radi toga se i zameće u javnosti češće ovo pitanje, a ističe potreba, da se naše djevojke spremne za valjane kućanice, a svatko je uvjeren, da do kućanstvene naobrazbe žene stoji i velika čest narodnoga imutka i narodne privrede. No cijelo se „kuhače“ pitanje do danas pretresalo tek na papiru i kretalo se na području teorije, ali u praksi žalibože nijesmo učinili ni jedan odlučni korak. I u vladni odio za bogočast i nastavu počele su stizavati predstavke, da se u tom pogledu nešto učini, pa se ova potreba opravdava i tim, što je fizičkomu malaksanju našega naroda uz druge nepogode kriva i loše priredjena hrana. To je ponukalo i zem. vladu, da se u njezinu krilu stalo proučavati pitanje o uredjenju seoskih škola za kućanstvo uopće, a za kuhanje napose. No prije nego li se u tom pogledu što odredi, pozvane su županijske oblasti, da zatraže od 2—3 odličnijih učiteljica svoga područja, pa i od drugih lica, koje se kućanskim svojim uredjenjem odlikuju, da o potrebi i načinu ustrojstva pomenutih škola daju pismeno svoje mišljenje. Na temelju ovako pribranoga materijala imala bi onda zemaljska vlada izdati odredbe o osnutku kućanskih, napose kuhačkih seoskih škola. Ne znamo za pojedina mišljenja, što su ih izdala u tom pogledu upitana lica, ali znamo, da pitanje, kako će god naići na općeno odobravanje, tako će naići i na razne zapreke, koje će se morati da svladaju prije nego dodje do njegovoga ostvarenja. Poznato je naime, da su naše učiteljice i prije i poslije podne opterećene drugom školskom obukom, a dolazi i pitanje otkuda živež za kuhinju i gdje da se one urede i na čiji trošak. No bilo kako mu drago, nađe je ipak pouzdane, da će se naći zgodan put i način, da dodjemo do kuhačkih škola i da se učini jedan korak u praksu barem ondje, gdje su za to povoljne prilike. Jer da se u svakom selu uredi valjana kuhača škola, o tom po našem mišljenju — još je daleko vrijeme. No glavno je da se počne, a onda će i vrijeme i razumijevanje donositi sa sobom daljnje uspjehe.

Prvo je i poglavito zvanje žene, da radi u kući razne ženske poslove. Kadgod se tko u javnosti sjeti žena, uvijek ističe, kako su baš one krive, što naš narod zaostaje za drugim naprednijim narodima. To je sve lijepo, no drugdje se i drugačije živi i drugačije misli. Priznaje se, da je žena veoma važna za gospodarski život, treba dakle da ga upozna i da se za nj valjano spremi. Tako se radi u drugim zemljama, a narodna je ekomija uvedena kao učevni predmet u više djevojačke škole. Žena ima najprije ono upoznati, što imade za nju praktičnu vrijednost. Kaže se: „Žena drži tri ugla kuće, a muž samo jedan“. Ne bude li žena kakova treba da bude, ona će

snatrenju. Poput pupoljka počela se prva ljubav njena razvijati u potpuni cvijet.

Najednoč — oh slatko se prepone — opazi kroz lišće — njega, — gdje stoji sa svojim drugom, i začuje ovaj razgovor:

— Ti si malenoj Dorici čestito udvarao. U ostalom čestitam ti na ukusu. Ona je zlatna djevojčica s nekim osobitim čarom! Netaknuta, svježa ružica, koja još ne zna za svoju ljepotu. Naravski, ti si se već smrtno zaljubio?!

— Ni na kraj pameti! Ti poznaš moju inklinaciju. Za „bakfiše“ se nijesam nikada zanimao i otkimao. Htio sam samo, da budem njezinom prvom ljubavi, pak sam joj za to zavrteo bedastom glavicom, što mi nije teško uspelo! Hahaha! — i u smijehu se udaljiše prijatelji.

Dora je problijedila strašno. Nešto ledeno zavuklo joj se u dubinu srca — sva je smrtno zadrhtala i protrnula. Ko slomljena i uništena pada joj glavica na prsa...

Pade mraz u proljetnoj noći.

Barunica Daša Lepel.

U Njemačkoj imade 230 škola, u kojima se žene uče kuhati. U londonskim školama učilo je u g. 1898. do 1900. blizu 37.000 djevojaka kuhati, a danas je taj broj još veći. Prema tomu se vidi, koliko brigu posvećuju te države za izobrazbu ženskinja u kuhinji. Kada ćemo mi to doživjeti? Što narod propada nije uvijek krivo samo siromaštvo, nego i loše pripremljena hrana. Čovjek može i dobro jesti, a opet jeftino. Naš mnogi seljak ima svega u kući: peradi, jaja, mlijeka, sira, masla, maslaca, brašna, pa opet rijetko kada što dobra pojede. To sve zato, što žene ne umiju kako treba jelo priredjivati, da bude tečno. Više puta i najmanja malenkost može mnogo doprinijeti da promijeni tek jela. A tako je katkad i u gradjanskim kućama, radi česa bi valjalo kuhače škole osnovati i po većim mjestima, a ne tek na selu. Koliko ima bolesti, kojima valja tražiti uzrok u nevaljalo pripremljenoj hrani.

Kraj toga treba nastojati, da žena nešto i prištedi. Treba da izdatak ne prekorači dohotka. Rasipnost domačice je smrt gospodarstvu. Na štednju treba već i djevojke priučavati i usaditi im zdrava načela u dušu. Djevojka treba da uči sve, što će vrijeme od nje tražiti: krojiti, šiti, kuhati, čistiti i t. d. Gospodarstveno naobraženih žena ima u našem narodu žalibože malo. Mnoge žene više zanimaju romani, luksus i moda. Namjere li se slučajno na kakovu pouku u kućanstvu ili gospodarstvu, to i ne čitaju, jer to je njima dosadno. Ako je koja žena bogata, drži da njoj ne treba znati gospodarstva, da je za nju sramota zaviriti li u kuhinju. Krasnog li života kuharicama kraj takovih domaćica! U drugih je to naroda posve drukčije. Otmjene gospodje zalaze u radničke domove i tamo daju upute kako već komu treba.

Djevojka treba da zna i krpati. „Krpelj kuću drži“, kaže narodna poslovice. Zakrpa li domaćica odmah i najmanju rupicu, ne će ići dalje i tako će se mnogi komad spasiti i mnogi filir prištediti. Ne dospije li pak, da to sama čini, znati će bolje ocijeniti rad i nadzirati druge. Osim toga treba da znađe glavna pravila higijene, kako će se snaći u kakovoj nezgodi, te kako će nje govatii bolesnika. Vrlo je važno, da se djevojke upute i u ručnom radu. Koliko vrijedi, ako kućanica umije da sama sebi popravi ili priredi odijelo, isplete čarape nakačka čipke, izveze rubac, i t. d. Reći će možda tko, da se sve te stvari dobe i gotove, pa možda još i jeftinije. Dopuštamo, no nema li domaća radnja prednost pred kupljenom? Ne samo, da su domaće radnje ljepše, nego i dugotrajnije.

Kad će biti djevojka u kućanstvu valjano naobražena, manje će držati do gospoštije, a više do valjano uredjenoga gospodarstva, te ne će prezirati onih, koji radom svojih ruku privredjuju svoj svagdašnji kruh.

Postane li od misli djelo t. j. dobijemo li kuhačkih škola, koje bi odgovarale istaknutim životnim zadacima i koje bi podesnim načinom znale obrazovati naše djevojke za valjane kućanice, napose za dobre kuharice, bit će to od najveće blagodati po narod i domovinu. Dao Bog da bude tako!
x—y.

IZ TRGOVIŠNAGA ZASTUPSTVA.

Sjednica trg. zastupstva održala se 22. pr. mj. Nazočno 11 odbornika. Od stranc. kōt. oblasti g. A. Šenoa.

1. Čita se otpis kr. zem. vlade odjela za bogoštovlje i nastavu, kojim se preporučuje izasljanje jednog učitelja šegrtske škole na obrazovni tečaj za risanje i trgovačke discipline uz djelomičnu novčanu pripomoć općine. Odbor ne uvidja potrebe za tako izasljanje, a općina je osim toga siromašna. — 2. Za doček biskupa presv. gosp. dra Krapca određuje se, da ga dočeka deputacija zastupstva: gg. Čop, dr. Biščan, Franceković, dr. Horvat, Obad i Reizer. Kod Sv. Mihalja pōdići će se slavluk, u večer će se rasvijeliti stara gradina, a općinstvo će se pozvati, da izvjesi zastave i okiti kuće. — 3. Molbi pogorjelaca Koslića i Regovića za doznaku gradjevnoga drva iz opć. šume, udovoljuje se. — 4. Dozvoljuje se 200 K potpore iz opć. blagajnice pjev. društvu „Jeki“ za proslavu njene 30godišnjice. — 5. Planinarsko društvo u Zagrebu moli za pripomoć kod izgradnje piramide na Piješivici. — Općina se upisuje kao redoviti član i podjeljuje 20 K. — 6. G. Murgiču izdaje se dozvola za gradnju kuće u Rambergovoj ulici. — 7. Općina

nanijela šteta samoborskoj općini. — 8. G. Kosić moli za doznaku drva za učvršćenje obale Gradne. Upućuje se gradjevnomu odboru. — 9. G. Čop izvješćuje o posječenom drvu, koje se upotrijebilo za učvršćenje obale Gradne poslije poplave. Prima se do znanja. 10. Čita se ostavka gosp. Kleščića na odborničkoj časti, koju zastupstvo ne prima, te ga upozoruje na jasno slovo zakona. Time je sjednica svršena.

Domaće vijesti.

Sv. potvrda u Samoboru. Kako je već poznato, presvijetli gosp. posvećeni biskup dr. Ivan Krapac dolazi danas u Samobor, gdje će sutra dijeliti sakrament svete potvrde. Biskup dolazi iz Ruda u 4 sata poslije podne, pa će ga na granici naše općine, kod sv. Nikole u Rudarskoj drazi dočekati i pozdraviti deputacija trgovišnoga zastupstva. U Taborcu kod slavluka čekaju biskupa društva sa glazbom, gradjanstvom, školskom mladeži i narodom. Povorka kreće do župne crkve, otkuda polazi biskup u trgovišnu školu, gdje će se obaviti katehizacija. — Na večer u 8 sati svira domača glazba na Trgu Leopolda Salvatora, a u to će se doba paliti kod staroga grada vatromet. — Sv. potvrda počinje se sutra, 2. o. mj. u 6 sati u jutro. Svečana je sv. misa u 8 sati, a poslije toga nastavak dijeljenja sv. potvrde. U 4 sata poslije podne odlazi presvijetli gosp. biskup praćen odaslanstvom trg. zastupstva u sv. Nedjelju.

Slijedeći broj našega lista izaći će radi proslave „Jeke“ na 11. umjesto 15. o. mj., što time stavljamo do znanja cijenjenim našim pretplatnicima.

Tridesetgodišnjica „Jeke“. Program za Jekinu proslavu utvrdjen je ovako: U oči proslave, 10. lipnja, u 8 sati na večer serenada u počast prvom predsjedniku „Jeke“ g. Franji Reizeru st. — 11. lipnja: Doček gostiju u 8 i pō sati prije podne na kolodvoru uz prisustvovanje svih domaćih društava i glazbe. Povorka kreće na Trg Leopolda Salvatora, gdje će biti kod Trsta zajutrak. U 11 s. svečana misa u župnoj crkvi. Poslije podne u 4 sata odlazak u Anin perivoj, gdje će biti koncert uz sudjelovanje prijavljenih društava. Posebni će se tiskani program dijeliti kod ulaza. Na dan će proslave izaći Spomen-spis „Jeke“. Ovu će knjižicu izdati odbor „Jeke“, a bit će urešena slikama svih predsjednika i zborovodja. Prodavat će se po 60 fil. Gostionicu u Aninu perivoju predao je odbor za taj dan g. E. Presečky-u, koji će se pobrinuti za dobru podvorbu.

Potvrda u Sv. Martinu Pod Okićem. Kako nam javlja prijatelj odanle, dočekan je presvij. g. biskup dr. Krapac osobito svečano u Sv. Martinu na 9. pr. mj. Toga dana dočekalo je biskupa mnoštvo naroda kod slavluka u Rakovpotoku. U rakovpotočkoj školi pozdravio je visokoga gosta opć. upravitelj g. Gašparac, a iza toga je slijedila kateheza. Pohvalivši marljivost dječju, krenuo je biskup u Sv. Martin, gdje je kod kapelice Sv. Roka dočekan uz gruvanje mužara, zvonjavi i uz svirku samoborske glazbe. Tu ga je domaći župnik g. O. pl. Šimić pozdravio kratkim i srdačnim govorom. Preduzeta katehizacija u školi uspjela je na opće zadovoljstvo, a dirljiva je bila deklamacija dviju učenika. Na večer je bila paljena bengalska vatra, a u župnom je dvoru svirala glazba. Drugi je dan dijeljena sv. potvrda, te je potvrđeno 1845 duša. Oko 3 sati poslije podne ostavio je biskup uz zvonjavu i klicanje naroda Sv. Martin, izjavivši prije veoma laskavo priznanje i hvalu domaćemu župniku za sjajan doček, vanrednu gostoljubivost i uzoran red, na kojega je svagdje naišao.

Mjesto vijenca na odar Josipa Vanjeka darovao je društvu za poljepšavanje Samobora g. Vjekoslav Kirin, učitelj u Zemunu, 5 K.

Društvo za poljepšavanje Samobora imalo je svoju glavnu redovnu skupštinu 9. o. mj. Ovo je po treći put sazvana skupština, budući da su prva dva poziva ostala gotovo bez svakoga uspjeha. Ovaj put se sabralo 12 članova, koje je potpredsjednik g. Sova pozdravio toplom besjedom i proglasio skupštinu otvorenom. Tajnik g. B. Toni pročitao je zapisnik posljednje glavne skupštine i izvijestio o društvenom radu, dok je blagajnik g. F. Svarić izvješćivao o imovinskom stanju društva. Društvo za poljepšavanje ima u svem 10 utemeljitelja i 70 podupirajućih članova.

svrha koristiti Samoboru time, što uređuje njegova šetališta, podiže vidikovce, zasadjuje drveće, nabavlja klupe i t. d. Društvo čini sve što može, a dalo bi se još mnogo lijepo i korisno izvesti, kad bi se našlo više potpore u općinstvu. Na ovoj je skupštini zaključeno, da se Planinarskom društvu dade iz blagajne 25 K kao pripomoć za podignuće piramide na Plješivici. Piramida je od važnosti i za Samobor, jer će kroza nj prijeći više stranaca, kojima će biti do krasnih vidika na Plješivici. — Kako je poznato, društvo je dalo urediti vrelo ispod Staroga grada, a ovo je uredjenje bilo skopčano znatnim troškom. No g. predsjednik Milan Vizner javio je odboru, da on sâm preuzima na sebe sav trošak, a onaj dio troška, što bi mu imala vratiti općina, poklanja on društvu za poljepšavanje. Na ovome veledušnom činu, kojim se g. predsjednik ovjekovječio u povijesti društva, kliče mu skupština srdačni „Živio“, pa mu se ubilježuje zapisnički najtoplija hvala za ovo plemenito djelo. Kod obnove izbora izabrani su jednodušno gg.: Milan Vizner-Livadić predsjednikom, Ljudevit Sova potpredsjednikom, Bogumil Toni tajnikom, Franjo Švarić, blagajnikom, Josip Budi, Josip Čop, Gustav Huth, Franjo Jamnicki, Mirko Klešić, Franjo Oslaković, Edvard Presečki i Ljudevit Szengyergy odbornicima. Poslije skupštine održana je odmah i odborova sjednica, u kojoj su svoreni zaključci o radnjama, koje će društvo još ove godine preduzeti.

Položila ispit. Gdjica. Dragica Katić osposobljena je učiteljicom francuskoga jezika pred ispitnim povjerenstvom za učiteljsku službu u višim pučkim školama. Čestitamo!

„Hrv. Sokolu“ pristupio je kao utemeljitelj g. Hinko Müller, posjednik u Zagrebu, sa svotom od 40 K. Ovaj svoj dar popraćuje vrlo lijepim pismom, u kome želi napredak i uspjeh svim našim društvima, kojima je on doista vjeran prijatelj, jer ga sva ubrajaju u svoje članove utemeljače. — I g. Hinko Saurer, trgovac u Bregani, postao je utemeljitelj „Hrv. Sokola“.

Dar pogorjelcima. Presvijetli gosp. biskup Pavao Gugler darovao je Franji i Agati Kosić 30 kruna.

Zaruke. Gosp. Hinko Prišlin, učitelj u Kotarima, zaručio se s gđicom. Ivkom Lugarićevom iz Siska. Čestitamo!

Hrv. pjev. društvo „Jeka“ držat će svoju izvanrednu glavnu skupštinu 4. o m. u 4 sata poslije podne u trgovišnoj vijećnici.

Pogibeljna vožnja. Pišu nam iz Rambergove ulice: Već je više godina, što su pribijene ploče i oglašena zabrana nagle vožnje po našoj ulici, kao i po drugima, nu ta se zabrana malo uvažuje. Ne znamo kako to. Naša ulica je tako uska mjestimice, da se jedva jedna kola ugibiju drugima, pogotovo pak od ulaza Mlinske ulice u našu, što je za vožnju najopasnije mjesto, pa sve do glavnog trga. Ovim se mjestima tjeraju konji više puta neobičnom brzinom, te je doista čudo, da se nesreće ne događaju. Najopasnije je pak svake nedjelje i blagdana, kada dolaze gosti na automobilima i motorima, te se voze kao da se njih to ne tiče. Njihova je vožnja nadaleko pretjerana, a u našoj ulici dolista i po život opasna. Ta gospoda ne mare ništa, plaše li se konji ili ne, već voze po miloj volji, te ne će ni da stanu, kad to opaze, već voze samo dalje upravo bezobzirce. Umoljava se stoga i upozoruje sl. poglavarstvo, da budnije pripazi i da postavi stražu na najopasnijem mjestu, da se to prepreči, te da prekršitelje te zabrane najstrože kazni. Kako je kajanje poslije smrti prekasno, a tako i kazna ne bi za unesrećene bila zadovoljstina. Naša je to želja a i molba, a slav. je poglavarstvo pak dužno brinuti se, kojim će načinom udovoljiti želji i molbi građanstva.

Bezobzirni kirijaši — gospodarska nevolja. Ugledan građanin i vinogradar šalje nam ove reke: Ovih sam se dana otputio u susjedne slovenske zemlje, da ponudim svoja vina na prodaju. Uz znatan putni trošak i druge neprilike pošao mi je za rukom, te sam prodao 90 hl 45 l vina, koje sam imao na odredjeni dan otpremiti kolima u Brežice. Dobio sam za vožnju naše sujedne seljane Franju Bortasa, Martina Bortasa, Franju Regovića, Juru Vrbančiča i Matu Celiziča. Došavši ovi kirijaši u Samobor i znajući da ih apsolutno toga dana trebam, pa da ne mogu više dobiti drugih kirija za isto vrijeme, jednostavno mi diktirahu vožnju cijenu. Za 1 hl morao sam

mora i najmirnijega gospodara ozlovoljiti, gdje ga kraj drugih zala nije još i ovaka nevolja — bezdušni vozari, koji ga u kritičnom momentu izrabe do mile volje. — Držao sam nužnim, da na ovaj moj slučaj upozorim i širu javnost, kako bi se moji drugovi vinogradari znali čuvati, da ne nasjednu u sličnom događaju poput mene. Kad se tako postupa s domaćim čovjekom, što je tek, kad se na ovake bezdušne kirijaše namjeri stranac. Nešto više obzira i zdušnosti moglo bi se punim pravom tražiti i od seoskih kirijaša. Bi li se tko našao, da ih u to uputi?

Sa samoborske željeznice. Primili smo ovu tužbu: Dne 25. pr. m. vozio sam se samoborskim vlakom, a u kupeju, gdje nas je više bilo, desila se takodjer jedna seljakinja, koja se je vozila u Zagreb i sa sobom premila 1 mjericu (12 kgr. tešku) kukuruze. Negdje iza Podsusjeda nadodje konduktar k nama i nakon obavijene službe strogo zapita tu ženu: da zašto od kukuruze nije posebno platila, jer da se tako veliki teret uz nju ne može voziti? Ova žena — bolesna, oko 60 god. stara, kojoj muž u bolnici već preko 6 mjeseci čami, a djeca i ona kod kuće gladuju, — kroz plač je dotičniku rekla, da ona novaca ne ima i da od ovako malog tereta platiti niti ima čime, a niti da mora, jer druge žene da po pune korpe raznih stvari, povrća i dr. nose, pa da ništa ne plaćaju, a zašto da baš ona plati? Na ovaj njezin plač i prigovor odmah se konduktar nadje uvrijeden, te joj odgovori: „Ova će kukuruza biti prodana i pristojbu ćemo namiriti!“ Suputnici videći situaciju siromašne seljakinje, koja je svoju nevolju konduktaru uredovnom potvrdom iskazala, darovaše je sa nekoliko groši i tako si je mogla iskupiti za sebe i djecu mjericu žitka. Uvaži li se, da je putnicima na svim željeznicama, pa i na samoborskoj dopušteno sa sobom u kupej bez posebnih pristojba ponesti sve manje predmete što stanu, ne da se zaključiti po kojemu i kakvom propisu je ova žena od te kukuruze platiti morala? Preporučujemo sl. prom. upravi ove željeznice, da se u buduće ovakva šta ne dogodi.

Jedan od suputnika.

Zdravstvene prilike u Samoboru i njegovu kotaru. U mjesecu svibnju bilo je zdravstveno stanje pučanstva u svemu povoljno; jedina bolest dobarac opstoji medju djecom u općini Stupnik u većem broju, pak je radi toga školska obuka na tamošnjoj nižoj pučkoj školi obustavljena. — Radi ljetnog doba je pomor djece s ove bolesti rieznatan. — U ovom su mjesecu unesrećene 2 muške osobe. J. B. iz sela Horvati općine Sv. Martin, posvadio se na oranici sa svojim domarom i u svadji zadobio od ovoga motikom tako žestoki udarac po glavi, da je uslijed praska lubanjskih kosti i potresa mozgovine podlegao ovoj ozledi. — J. M. iz Stupnika u dobi od 40 god., vozeći se pripit, pao je s kola na glavu i zadobio ozledu na lubanji, te šest dan sa znakovima upale mozgovnih opna umro. U trgovištu Samoboru umro je mjeseca svibnja 8 osoba od naravnih bolesti. — Cjepljenje boginja započelo je u kotaru samoborskom početkom svibnja, te je do konca mjeseca i dovršeno. Premda je za trajanja cjepjenja opstojalo obično kišovito i hladno vrijeme, to je ipak uspjeh vrlo dobar, što se ima prepisati vrsnoći cjepiva, koje se proizvadjaju u kr. zemaljskom cjepilnom zavodu u Zagrebu. Dr. B.

Iskaz umrlih od 15 do 30 svibnja: Julijana Jandrečić, djevojka, 22 god. Stražnik. — Milan Mavrić, dijete posjednika, 5 mjeseci, Jurjevska ul. 3. — Kazimir Goležić, dijete težaka, 3 m. Gajeva ul. 26. — Angjel Božić, dijete vozara, 13 dana, Gajeva ul. 4. — Uršula Jelić, supruga posjednika, 82 god. Samostanska ul.

Gospodarstva.

Vrijeme kosidbe.

Nedavno smo u jednom članku na ovome mjestu progovorili o primitivnom gajenju naših livada. prikazasmo u njem kako naš narod ne zna ili barem ne mari znati, da treba i livade gnojiti, da treba paziti, što na livadi raste i koliko raste. Rekasmo, da valja sijati samo izabrane trave, koje će na dotičnome liu dobro moći uspijevati. Danas ćemo malo dalje; pozabavit ćemo se pitanjem: Kada valja kositi?

krma kosi prekasno. Mnogo puta kušali smo da pojedine gospodare sklonemo, te se okane ovoga rdjavog običaja, ali svaki put nam je nastojanje bilo jalovo. Držasmo, da je to kod neukoga ratarata zato, jer ne pozna i ne može da shvati kemijsko-fiziološkoga razvoja u pojedinim fazama biljevnoga rasta; ali ništa bolje nije ni kod inteligentnijega gospodara, za kojega se predmnijeva, da ako možda i ne zna sve to točno, da će ipak povjerovati razumnim dokazima i činjenicama, te objeručke prihvatiti ono, što je bolje.

Koliko smo se mogli uvjeriti, dva su glavna uzroka, radi kojih naš narod ne kosi krmu u pravo doba. On umuje ovako: Što kasnije kosiš, više ćeš nakositi, i ako kasnije kosiš, trava će se sama svake godine zasijavati. To je doista živa istina, i zlo bi učinio, tko bi rekao, da nije tako. Ali je pitanje, ne da li se ovim razlozima pretpostaviti još i drugi, koji su od njih mnogo jači i odlučniji? Pametni ljudi dali su se na proučavanje, istraživali su i pokušavali, dok nijesu upoznali pravu istinu. Oni su n. pr. pokusom dokazali, da je jedna ista krava dala od 6½—8½ kg. finoga i dobrog sijena baš toliko mlijeka i maslaca, koliko ga je dala od 13 klg. lošijega, ili od 26 klg. lošega sijena. Nije dakle glavno: koliko si spremio sijena i krme, već je još glavnije: kakova je krma što si je spremio, jer od njezine kakvoće ovisi, koliko će dati korist.

Pravu vrijednost krme odlučuje osim izbora valjanijih trava još i vrijeme, kada se kosi. Nijedan organizam u prirodi nema u svako doba svoga života jednaku množinu svojih organskih sastojina i u jednakom omjeru. Ni biljke ne prave u tom nikakova izuzetka. Premnogim pokusima dokazano je, da biljke imadu u svojim organima najviše i najboljih sokova, kad dolazi doba cvatnje. Cvatnja je dakle priprava za stvaranje ploda, a da se plod potpuno izgradi, treba biljci više sokova. Ona ih za sebe više ne treba, jer su već svi njezini dijelovi izgradjeni — do ploda; na nj troši sada svu snagu svoju. Ovo je činjenica, s kojom valja svakomu razumnomu gospodaru računati. Što kasnije dakle kosimo krmu, bit će količina dođuše veća, ali vrijednost njezine hranivosti i probavnosti znatno će padati. Tko dakle ranije kosi travu na livadi, bez sumnje će manje nakositi, ali zato je ipak vrijednost ove krme veća, nego li veća količina kasno pokošene krme. A to zato, jer u ranije pokošenoj krmu imade znatno više hranivih tvari, pak je po tom njezina hraniva snaga veća a probava lakša i bolja. Tako dakle mladje košena krma daje u povoljnim prilikama uvijek veću korist i bolji uspjeh kod hranjenja stoke nego veća množina kasno košene trave. Ali i onaj razlog, da se kasnom košnjom više nakosi, samo je prividan; jer koliko se više trave dobije kasnom prvom košnjom, toliko će se je manje dobiti kod druge košnje dotično i kod treće, jer je kasnije počela trava rasti. Kada dakle valja kositi! Najpovoljniji čas za košnju krmivoga bilja uopće bio bi onda, kad su biljke dovoljno narasle, ali još ni najmanje nijesu počele gubiti od svojih sastojina, a to je na početku cvatnje.

(Svršit će se.)

Svinje za rasplodne svrhe. Kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, raspolaže ovaj čas većom zalihom svinja crne berkširske i bijele srednje engleske pasmine, prikladnih u rasplodne svrhe, u starosti od 1—10 mjeseci za cijenu od 1 K 20 f. po kg. žive vage.

Tko takove svinje u rasplodne svrhe nabaviti želi, imade svoju narudžbu upraviti pismeno na kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljsku vladu, odjel za unutarnje poslove, ili ih podnijeti kratkim putem strukovno-gospodarskom odsjeku kr. zemaljske vlade (Zagreb, Opatička ul. br. 6).

Osvrt na 15 godišnji rad našega dobrotvornog vatrogasnoga društva.

Piše M. L.—g.

(Svršetak).

U godini 1899.—900. moralo je društvo tri puta poći na požarište. Obrana je bila svaki put dobro upravljana i uspješna. U toj godini držani su po prvi put časnički ispiti. Svrha ovim ispitima bijaše, da se pred ispitnim povjerenstvom dokaže sposobnost časnika za obavljanje svoje

ispita povjerenje je vodstvo penjačkoga odjela g. Miji Noršiću.

Dne 6. svibnja 1900. proslavilo je društvo čednim načinom desetogodišnjicu svoga opstanka: u predvečerje bijaše mirozov s glazbom, a u nedjelju zorom budnica po najglavnijim ulicama, u 8 sati svečana misa zahvalnica, a nakon nje glavna skupština, kod koje je vatrogasac M. Herceg deklamovao pjesmu Katalinićevu „Pozdrav vatrogascima“, a g. Toni čitao je „Nesto o razvoju vatrogastva u Samoboru u prijašnje doba“. Prije skupštine podijeljene su na trgu Leopolda Salvatora pred trg. vijećnicom kolajne za 10 godišnje službovanje. Tom zgodom pozdravio je odlikovane članove svečanim govorom trg. načelnik g. M. Kleščić i vojvoda g. V. Obad. Poslije podne imalo je društvo zabavni izlet u Anin perivoj. Bakrenu službovnu kolajnu dobili su: V. Obad, Lesec Gj., Lang M., Pajnić F., Noršić M., Melinščak M., Medved Fr., Zajec A., Lamot M., Marvar A., Koštrman M., Štengl S., Krušec F., Jurčić I., Kirin E., Klarn I., Čeriko J., Gračan Gj. i Šutej P. Kasnije bijahu odlikovani bakr. kolajnom za svoje 10 godišnje službovanje: M. Herceg, Sl. Kraljević, J. Herceg i marni naš spremištara Janko Kompare.

Netom obavljene proslave stiže društvu ostavka g. Obada, kojom se zahvaljuje na časti vojvode. Na to je 20. svibnja 1900. u vanrednoj skupštini jednodušno izabran novim vojvodom g. Mirko Kleščić. I pod njegovim vodstvom ovo se društvo lijepo razvijalo i godimice napredovalo. U tome je i velika zasluga njegove desne ruke podvojvode Lesca i vježbemeštra Toni-a, koji je svakom zgodom nastojao da društvo uzorito disciplinuje i valjano spremi za tešku mu zadaću. Naše je društvo pobudilo osobitu pažnju sviju ostalih prisutnih vatr. društava kod proslave krapinske u kolovozu 1900. Ova slava jedna je od najsajnijih časova u povijesti ovoga društva. Za dokaz velikih simpatija, što ih je naše društvo steklo u Krapini ovom zgodom, odlikovalo je krap. vatrogasno društvo vojvodu našega M. Kleščića počasnim svojim članstvom.

Budući da se penjačke ljestve ne mogu svagda kod požara na gorući objekt bez velike opasnosti prisloniti, zato si je društvo uz pripomoć općine nabavilo g. 1901. visoke ljestve na kolicima. Slučaj požara bio je ove godine samo 1 i to u Domaslovcu; no mjesto vatre imalo je društvo posla s drugim pogibeljnim elementom — vodom, kadno se na Duhove Gradna razlijala iz svoga korita. Još veća pogibelj zadesi Samobor u noći od 10. na 11. listopada 1904. Cijele noći tekla je Gradna ulicama samoborskim kao po koritu svome derući silnom snagom. I u toj nesreći našlo se vatrogasno društvo vazda prvo na najpogibeljnijim mjestima pomažući i spasavajući, što se je dalo. Tom prilikom vrlo mu je posluživala za crpanje vode iz poplavljenih stanova nova parnjača, koju mu je nabavila slav. općina samoborska, budući da je stara štrcaljka rastavnjača ne samo nespretna, nego sama za sebe i nedostatna za obranu jačega požara. Ove iste godine nabavilo je društvo na svoj trošak kola za momčad. Takova su kola osobito nužna, da mogne momčad što prije prispjeti na udaljeno požarište. Kola su izradjena u Samoboru, a stoje preko 630 K.

Već odavna gojilo je ovo društvo želju, da dade svoje članove osigurati kod kojega društva za svaki slučaj nesreće kod požara. Slabo finanjalno stanje nije dopuštalo da ovu svoju želju zadovolji. Ali godine 1904. napokon je učinjeno uz pripomoć slav. samob. štedionice i slavne općine Podvrh, koja je obećala društvu godišnju podršku od 100 K.

Ovo su eto najvažniji događaji u dosadašnjem životu ovoga korisnoga društva. U to vrijeme izišlo je ono svega skupa 35 puta na obranu tuđega imetka i života, izlažući pri tom vlastito zdravlje, pače i život svoj u pogibelj. Neki ljudi to nikako ne će da spoznaju; ali zato nitko ne mari. Tim veća nam je slast, da iskazemo svoju blagodarnost onima, kojima je dobro poznata korist vatrog. društva, pa ga zato i zborom i tvorom u svakoj zgodi pomažu: njima čast i hvala! To su: slavna općina trgovišta Samobor i općina Podvrh, štedionica samoborska, vis. kr. zem. vlada, pak naši članovi: 2 počasna, 56 utemeljača i 33 podupirača

Vlastito je iskustvo najbolja preporuka, stoga ne vjerujte već kupujte i uvjerit ćete se, da je za pranje rublja

Jastrebarski sapunji prašak

nenatkriljivo i najbolje sredstvo, što se dosele kao slično upotrebljavalo. Priznanice stoje na uvid, a dobije se u svim boljim trgovinama.

Tvornica kemičko-tehničkih proizvoda u Jastrebarskom.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

Apatovačka kiselica

Naravna alkalikomuratična litijaka kiselica. Najbolje stolno piće. Od prvih liječničkih autoriteta preporučena, te preporučena, izvrsno i nenatkriljivo sredstvo.

Glasovito sredstvo kod svih bolesti probavnih organa i grkljana, proti ulozima i reumi kod želudacnog, plućnog, crijevnog i svih drugih katara, proti hemoroida, kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti zrnatih i nateklih jetara. Prokušano, izvrsno i nenatkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Nagradjena sa 15 zlatnih kolajna. Ljekovita voda.

Upraviteljstvo vrela apatovačke kiselice, ZAGREB, Nica broj 17. Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Novo učilo!

Do sada prodano 5000 komada.

ZEMLJOPISNI ATLAS

za pučke i osnovne škole.

Po napatku Stj. Širole, crtao Fran Peyer. Sadržaje 10 karata i 25 slika. Cijena broširanom K 1-20, ukorićenom K 1-40.

Naredbom vis. kr. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 30. rujna 1904. broj 15.530 pripušten je taj atlas „kao veoma prikladno pomagalo pri zemljopisnoj obuci“ u nižim pučkim, opetovnim i šegrtskim školama. Narudžbe za Hrvatsku, Dalmaciju, Istru, Bosnu i Hercegovinu obavlja moja knjižara, a za Slavoniju R. Bačić, (nasljednik V. Fritschea) u Osijeku. — Mojom nakladom izdan je Peyerov: „Zemljovid kraljevina Hrvatske i Slavonije. Cijena K 15.— Podjedno preporučujem svoje veliko skladište pisanih i risanih sprava, molitvenika, počam od 40 filira do K 8.—

M. F. STRMECKI

(nalazi se od 5. rujna 1904.

Zagreb, Duga ulica br. 8.)

Objava.

Čast mi je javiti slav. općinstvu, da sam preuzeo gostionu

k „Lovačkom rogu“

te sam ju sasama na novo uredio. Točit ću samo izvrsna

samoborska vina,

te poznato sa svoje vrsnoće

↳ hrvatsko pivo. ↩

Poskrbio sam se za

izvrsnu kuhinju,

te dajem jelo i izvan gostione uz vrlo umjerene cijene.

Javljam nadalje da imadem za stanovanje

4 lijepo uredjene sobe u I. katu.

Pokraj gostione udoban vrt i ugodna hladovina.

Preporučujući se sl. općinstvu, obećajem, da ću se svim silama trsiti, da zadovoljim svoje cijenjene goste u svakom pogledu, te se bilježim sa vele štovanjem:

Svratištara lovačkog roga,

Livadiceva ulica.